

**Valoració de l'impacte
potencial de la presa de
control exclusiu de Caixa
d'Estalvis de Girona per part
de Caixa d'Estalvis i
Pensions de Barcelona en el
mercat de serveis de banca
minorista a Catalunya**

ÍNDEX

1. NATURALES A DE L'OPERACIÓ.....	3
2. IDENTIFICACIÓ DE LES PARTS.....	4
2.1 Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona	6
2.2 Caixa d'Estalvis de Girona	8
3. Mercat de referència.....	11
3.1 Mercat de producte de referència.....	12
3.2 Mercat geogràfic de referència	14
3.3. Estructura del mercat	17
4. VALORACIÓ DE L'IMPACTE POTENCIAL DE L'OPERACIÓ A CATALUNYA	19
4.1. Valoració de l'impacte potencial de l'operació segons els principals indicadors d'activitat.....	20
4.2. Valoració de l'impacte potencial de l'operació segons la xarxa comercial d'oficines.....	21
5. CONCLUSIONS	25

1. NATURALESA DE L'OPERACIÓ

En data 22 de juny de 2010, La Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona (d'ara endavant, La Caixa) va notificar a la Comissió Nacional de la Competència (d'ara endavant, CNC) la **presa de control exclusiu** de Caixa d'Estalvis de Girona (d'ara endavant, Caixa Girona).¹

Segons les notícies publicades en diferents mitjans de comunicació, el 28 de maig de 2010, les direccions de les dues entitats van ultimar l'acord pel qual La Caixa adquiriria Caixa Girona. Tot i que inicialment es va parlar d'una operació de fusió, les diferències entre elles han portat a realitzar una operació d'adquisició.² el volum de negoci de Caixa Girona representa únicament el 3% del volum de La Caixa, les mateixes desigualtats es poden apreciar en relació amb els beneficis de 2009 ja que els beneficis de Caixa Girona són aproximadament un 1,17% dels beneficis obtinguts per La Caixa que es van situar en una xifra superior als 1.500 milions d'euros.

Aquesta operació permetrà d'una banda, oferir una solució a la delicada situació en la qual es troba Caixa Girona després d'abandonar dos processos d'integració amb altres caixes d'estalvis també catalanes³ i, per un altre, proporcionarà a La Caixa uns actius totals de gairebé 280.000 milions d'euros així com una important presència a la província de Girona ja que pràcticament doblarà el seu nombre d'oficines en aquest territori.

Aquesta operació de presa de control exclusiu entre La Caixa i Caixa Girona reuneix les característiques necessàries per ser considerada com una operació de concentració econòmica segons allò establert a l'article 7.1.b)⁴ de la Llei 15/2007, de 3 de juliol, de defensa de la competència (d'ara endavant, LDC) i al seu torn, supera els llindars previstos a l'article 8.1 de la mateixa norma, fet que obliga a una comunicació prèvia a la CNC i, amb això, es condiona la seva posterior execució a l'autorització expressa o tàcita de l'esmentada administració.⁵

A més de l'autorització de la CNC de competència⁶ ja esmentada, aquesta operació està subjecta a l'obtenció d'una sèrie d'autoritzacions administratives que també actuen com a condicions suspensives de l'operació. En concret, una operació de concentració empresarial de caixes d'estalvi amb seu a Catalunya haurà d'obtenir l'autorització dels següents organismes públics: (i) Banc d'Espanya, (ii) Govern de l'Estat i (iii) Govern de Catalunya.

- El Banc d'Espanya haurà d'efectuar la seva pròpia anàlisi de l'operació de concentració amb l'objectiu de garantir el bon funcionament i estabilitat del sistema

¹ Expedient C-0244/10 Sector afectat: K.64 de serveis financers, excepte assegurances i fons de pensions (NACE 2009).

² El Diari, 29 de maig de 2010; Expansión, 1 de juny de 2010; Cinco Días, 19-20 de juny.

³ En primer lloc, Caixa Girona va abandonar la fusió realitzada per Caixa d'Estalvis de Sabadell, Caixa d'Estalvis de Terrassa i Caixa d'Estalvis de Manlleu (que actualment formen UNNIM) i, en segon lloc, el procés de fusió entre Caixa d'Estalvis de Catalunya, Caixa d'Estalvis de Tarragona i Caixa d'Estalvis de Manresa.

⁴ Segons l'article 7.1.b) es produeix una concentració econòmica quan té lloc un canvi estable del control de la totalitat o part d'una o diverses empreses com a conseqüència de l'adquisició per una empresa del control sobre la totalitat o part d'una o diverses empreses.

⁵ Veure article 9 de la Llei 15/2007, de 3 de juliol, de defensa de la competència.

⁶ En els procediments de concentració, l'autoritat de competència ha de sol·licitar als reguladors sectorials l'emissió d'un informe no vinculant en el marc dels expedients de control de concentracions d'empreses que realitzin activitats als sectors de la seva competència. En el cas que ens ocupa, correspon al Banc d'Espanya exercir el rol de regulador sectorial i emetre l'esmentat informe preceptiu i no vinculant. En la petició d'aquest informe s'establirà un termini per a la seva emissió i la seva sol·licitud suspèn el procediment de control de concentracions. No obstant això, si transcorregut el termini establert per l'organisme de competència no s'ha emès l'informe per part del regulador sectorial, s'aixecarà la suspensió del procediment. En qualsevol cas, la suspensió del procediment no podrà superar els 3 mesos.

financer espanyol segons allò que estableix l'article 57.1 de la Llei 26/1988, de 29 de juliol, de disciplina i intervenció de les entitats de crèdit.⁷

- Addicionalment, segons allò que estableix l'article 10.2 del Reial decret 692/1996, de 26 d'abril, sobre el règim jurídic dels establiments financers de crèdit que desenvolupa el règim jurídic dels establiments financers de crèdit, l'operació de concentració haurà de ser autoritzada pel Ministre d'Economia i Hisenda.
- En l'àmbit territorial de Catalunya, segons allò que preveu l'article 9 del Decret legislatiu 1/2008, d'11 de març, pel que s'aprova el text refós de la Llei de caixes d'estalvis de Catalunya (d'ara endavant, Decret legislatiu 1/2008), les absorcions i fusions de caixes d'estalvis amb domicili a Catalunya han de ser autoritzades pel Govern de la Generalitat i la citada autorització serà publicada en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC)⁸ així com en els diaris de major difusió en les poblacions on les caixes fusionades tinguin el seu domicili central.

2. IDENTIFICACIÓ DE LES PARTS

En l'àmbit de Catalunya, el concepte de caixa d'estalvis està definit a l'article 1.2 del Decret legislatiu 1/2008 de la següent forma:

"institucions financeres de caràcter social i de naturalesa fundacional, sense ànim de lucre, no dependents de cap altra empresa, dedicades a la captació, l'administració i la inversió dels estalvis que els són confiats, que deixen els seus serveis a la comunitat, sota el Protectorat públic de la Generalitat, exercit per mitjà del Departament d'Economia i, Finances".

Totes les caixes d'estalvis amb domicili central a Catalunya tenen la mateixa naturalesa jurídica, els mateixos drets i obligacions i la mateixa consideració per la Generalitat de Catalunya. Correspon al Conseller d'Economia i Finances aprovar la fundació i els estatus de les caixes d'estalvis així com admetre-les en el Registre de Caixes d'Estalvis de Catalunya. La inscripció en el Registre és obligatòria i, a partir d'aquell moment, les esmentades entitats gaudiran de personalitat jurídica i podran iniciar les seves activitats.⁹

El Protectorat públic, exercit pel Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya, en el marc de les bases i l'ordenació de l'activitat econòmica general i de la política monetària de l'Estat, haurà d'estimular (i) totes les accions legítimes de les caixes d'estalvis orientades a millorar el nivell social i econòmic en el seu àmbit d'actuació, (ii) controlar que les caixes d'estalvis compleixin la seva funció econòmic-social, de tal manera que realitzin una adequada política d'administració i d'inversió de l'estalvi privat i, finalment, (iii) vetllar per la seva independència, defensar el seu crèdit, prestigi i estabilitat.¹⁰

Pel seu costat, les caixes d'estalvis estan obligades a facilitar al Protectorat públic tot tipus d'informació sobre la seva activitat i gestió, lliurar una còpia de la memòria d'activitats així com dels informes de les auditories externes dels estats financers i del compte de resultats

⁷ L'esmentat article estableix: "Tota persona física o jurídica que pretengui adquirir, directament o indirectament, una participació significativa en una entitat de crèdit haurà d'informar prèviament d'això al Banc d'Espanya, indicant la quantia de l'esmentada participació, els termes i condicions de l'adquisició i el termini màxim en què es pretengui realitzar l'operació. "

⁸ Les recents autoritzacions del Govern de la Generalitat a la fusió entre Caixa d'Estalvis de Catalunya, Caixa d'Estalvis de Manresa i Caixa d'Estalvis de Tarragona i a la fusió entre Caixa d'Estalvis Comarcal de Manlleu, Caixa d'Estalvis de Sabadell i Caixa d'Estalvis de Terrassa van ser publicades conjuntament en el DOGC número 5652 de 17 de juny de 2010.

⁹ Veure article 7 del Decret legislatiu 1/2008.

¹⁰ Veure article 2 del Decret legislatiu 1/2008.

de cada exercici.¹¹ Addicionalment, les caixes d'estalvi també es troben subjectes a la dependència reguladora i supervisora d'altres institucions públiques, com el Banc d'Espanya o la Comissió Nacional del Mercat de Valors.

Segons l'article 3 del Decret legislatiu 1/2008, l'objecte de les caixes d'estalvi es defineix com:

"fomentar l'estalvi, fent una captació i una retribució adequades dels estalvis i invertint-los en el finançament d'actius d'interès general mitjançant les operacions econòmiques i financeres permeses per les lleis, i també fomentar el desenvolupament econòmic i social en el seu àmbit d'actuació, d'acord amb els principis que inspiren la responsabilitat social i el bon govern de l'empresa."

Addicionalment, les caixes d'estalvis hauran de realitzar obra social pròpia i en col·laboració amb altres institucions públiques o privades. El Govern ha de complir una tasca orientadora així com identificar les mancances i les prioritats, respectant, tanmateix, la llibertat de cada entitat quant a l'elecció de les inversions concretes i la forma de gestió i execució de cada actuació. L'obra social pot ser duta a terme, o bé, directament pels òrgans de les caixes d'estalvis, o bé, per ens instrumentals que adoptin la forma de fundació privada subjecta a la legislació civil catalana i que actuïn d'acord amb els criteris del consell d'administració o de la comissió d'obres socials si li ha estat delegada aquesta funció.¹²

Amb caràcter general, el Govern de la Generalitat de Catalunya pot sotmetre a autorització prèvia del Departament d'Economia i Finances les inversions de les caixes d'estalvis en immobles, accions, participacions o altres actius materials, la concessió de grans crèdits o la concentració de riscos en una persona o grup.¹³

Els òrgans de govern de les caixes d'estalvi són l'assemblea general, el consell d'administració i la comissió de control. A aquests els corresponen l'administració, la gestió, la representació i el control de l'entitat.¹⁴

-) L'assemblea general és l'òrgan suprem de govern i de decisió de les caixes d'estalvis. Els seus membres tenen la denominació de consellers generals i vetllen per la integritat del patrimoni, per la salvaguarda dels interessos de les persones dipositants i per la consecució de les finalitats d'utilitat pública de l'entitat i fixen les directrius d'actuació de la mateixa. L'assemblea general està constituïda per un mínim de 60 i un màxim de 160 membres que representen a les persones impositores, les entitats o les corporacions fundadores, les corporacions locals i les entitats territorials, els empleats i, finalment, les fundacions, les associacions o les corporacions de caràcter cultural, científic, benèfic, cívic, econòmic o professional implantades en l'àmbit territorial d'actuació de la caixa d'estalvis. La representació d'aquests sectors seguirà la distribució que consti als estatuts de la caixa d'estalvis corresponent.¹⁵
-) El consell d'administració és l'òrgan delegat de l'assemblea general i exerceix les funcions de govern, gestió, administració i representació de la caixa d'estalvis

¹¹ Veure articles 52, 53 i 54 del Decret legislatiu 1/2008.

¹² Veure article 4 del Decret legislatiu 1/2008.

¹³ Veure article 44 del Decret legislatiu 1/2008.

¹⁴ Veure article 13 del Decret legislatiu 1/2008.

¹⁵ Veure articles 15 i 16 del Decret legislatiu 1/2008. Segons l'Enciclopèdia Catalana, l'"impositor" és aquella persona que fa una imposició de diners a rèdit o en dipòsit.

amb plenitud de facultats i sense més limitacions que les reservades expressament a l'assemblea per llei o estatuts.¹⁶

-) Finalment, entre les facultats de la comissió de control destaquen la supervisió de la gestió del consell d'administració, la vigilància del funcionament i de la tasca desenvolupada pels òrgans d'intervenció de l'entitat o la revisió del balanç i del compte de resultats de cada exercici anual.¹⁷

Finalment, convé destacar que les caixes d'estalvis catalanes poden obrir oficines al territori de Catalunya, seguint les normes que dicta el Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya i altres que els siguin d'aplicació. Així mateix, han de comunicar al departament esmentat l'obertura i tancament d'oficines fora de Catalunya.¹⁸

A continuació, una vegada establert el marc legal de referència d'aquestes entitats financeres a Catalunya, es procedirà a descriure les particularitats de cada una d'elles.

2.1 Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona

Amb la denominació social de La Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, la seva seu es troba a la ciutat que li dona el nom, Barcelona. La Caixa és el resultat de la fusió, l'any 1990, entre La Caixa de Pensions, fundada el 1904, i La Caixa de Barcelona, fundada el 1844. Es troba inscrita en el Registre Mercantil de la Província de Barcelona, en el Registre de Caixes d'Estalvis de Catalunya i en el Registre Administratiu Especial del Banc d'Espanya.¹⁹ També és membre del Fons de Garantia de Dipòsits de les Caixes d'Estalvis.

La Caixa és actualment la primera caixa d'estalvis d'Espanya i la tercera entitat financera del país.²⁰ Compta amb una xarxa formada per més de 5.300 oficines, gairebé 8.000 caixers automàtics, una plantilla superior als 27.000 empleats i ofereix els seus serveis a més de 10,5 milions de clients.²¹

L'objecte social de La Caixa és el foment de l'estalvi, la realització d'obres benèfiques i socials i la inversió dels fons corresponents en actius segurs i rendibles d'interès general. Les finalitats bàsiques de La Caixa es troben indicades als seus estatuts i són, principalment, (i) el foment de l'estalvi, (ii) el foment de la previsió, (iii) la prestació de serveis financers i d'interès social, (iv) el finançament i el sosteniment d'activitats d'interès benèfic o social i (v) el desenvolupament propi de l'entitat amb la voluntat de donar el compliment més adequat a les seves finalitats.²²

L'assemblea general de La Caixa està constituïda per un total de 160 consellers generals: 34 de procedents de corporacions municipals, 58 en representació dels impositors, 20 de procedents del personal i 48 en representació d'entitats fundadores i d'interès social²³ (veure **II-lustració 1**).

¹⁶ Veure article 27 del Decret legislatiu 1/2008.

¹⁷ Veure articles 35 i 36 del Decret legislatiu 1/2008.

¹⁸ Veure article 45 del Decret legislatiu 1/2008.

¹⁹ Per ampliar informació accedir a la seva pàgina web: http://portal.lacaixa.es/home/particulares_es.html

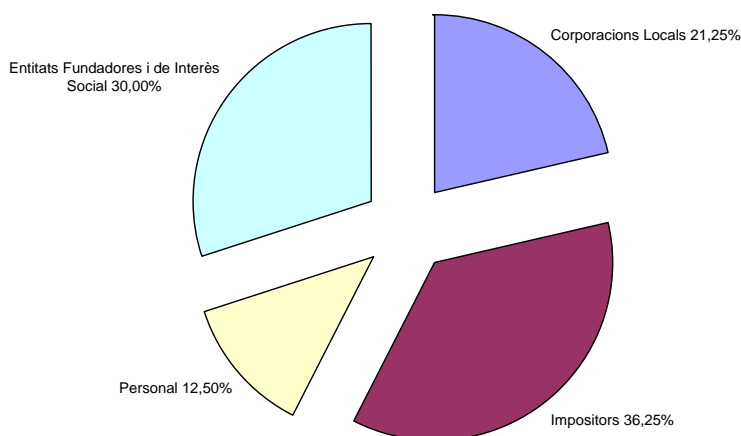
²⁰ Aquesta classificació podria canviar en funció de l'actual procés de fusions i adquisicions de les diferents entitats financeres presents al territori espanyol.

²¹ Segons informació facilitada en la seva web.

²² Veure nota al peu núm. 19

²³ Veure Informe Anual de Govern Corporatiu per a l'any 2009 de "La Caixa".

II-lustració 1. Procedència dels consellers de l'Assemblea General de La Caixa

Font: Informe Anual de Govern Corporatiu de "la Caixa" per a l'any 2009.

A finals de l'any 2008, segons dades publicades per la Direcció General de Política Financera de la Generalitat de Catalunya, La Caixa disposava d'un total de 242.189 milions d'euros d'actius, 201.021 milions d'euros de recursos aliens, 11.319 milions d'euros en fons propis i 183.768 milions d'euros en crèdits i comptava amb una plantilla formada per 26.032 professionals (veure **II-lustració 2**). Encara que La Caixa actua en tots els segments del sector bancari, per al cas que aquí ens ocupa, s'ha de destacar molt especialment la seva importància en les activitats de banca minorista.

II-lustració 2. Principals dades econòmiques de La Caixa: 2007-2008

Caixa Pensions (imports en milers d'euros)		
Any	2007	2008
Actius	225.357	242.189
Recursos aliens	187.451	201.021
Fons propis	10.647	11.319
Crèdits	162	183.768
Personal	24.708	26.032

Font: Direcció General de Política Financera de la Generalitat de Catalunya

Segons la informació facilitada en la seva web, a mitjans de juny de 2010, La Caixa disposava d'una xarxa comercial formada per 5.215 oficines repartides per tot el territori espanyol. Tot i que és la caixa d'estalvis amb un major nombre d'oficines ubicades a Catalunya (1.652) disposa d'un major nombre d'oficines fora d'aquesta Comunitat Autònoma; en concret, destaca la seva presència a la província de Madrid, on compta amb un total de 729 oficines.

En l'àmbit de Catalunya, La Caixa ha centrat la seva presència, principalment, a la província de Barcelona amb 1.152 oficines i encara que la seva implantació també és important en la resta de províncies, en cap d'elles no ha superat les 200 oficines (vegi's **II-lustració 3**).

II·l·lustració 3. Oficines de La Caixa per províncies

Nº de Oficines Caixa Pensions	
Barcelona	1152
Girona	163
Lleida	151
Tarragona	186
CATALUNYA	1652
Altres Comunitats Autònomes	3563
TOTAL	5215

Font: pàgina web de l'entitat, consultada el juny de 2010

La Caixa s'ha caracteritzat des dels seus inicis per un fort compromís social i una vocació de treball a favor de l'interès general, tant a través de la seva activitat financera com de la seva Obra Social, que finança i manté activitats de caràcter social, educatiu, cultural i científic.

D'altra banda, el "Grup La Caixa", a data 31 de desembre de 2009, gestionava un volum total en el negoci bancari que arribava a més de 415.000 milions d'euros amb uns recursos totals de més de 237.000 milions d'euros. La seva activitat s'orienta cap a un model de banca universal basat en l'estratègia de gestió multicanal que permet oferir un servei més complet a un major nombre de clients.

Actualment, el "Grup La Caixa" a través de "Criteria CaixaCorp" té una important cartera de participacions industrials, tant en societats cotitzades com no cotitzades, de diferents sectors econòmics, entre els quals destaquen el d'infraestructures, energia o comunicacions. La seva activitat és organitzada en dues línies de negoci: (i) activitat de serveis que engloba les participacions en empreses líders als seus mercats així com inversions centrades en empreses espanyoles amb presència internacional en sectors no cíclics i (ii) activitat que comprèn, per una part, l'activitat bancària internacional a través de participacions en bancs fora d'Espanya i, per altra, inclou les societats filials que desenvolupen els negocis domèstics de naturalesa asseguradora i de serveis financers com la gestió d'actius, rènting, finançament al consum entre altres.²⁴

2.2 Caixa d'Estalvis de Girona

La seva denominació social és Caixa d'Estalvis de Girona i la seva seu social es troba a la ciutat del mateix nom.²⁵ Fundada el 20 de setembre de 1940 per la Diputació de Girona, està inscrita en el Registre de Caixes d'Estalvis de Catalunya, en el Registre de Caixes d'Estalvis del Banc d'Espanya i al Registre Mercantil de Girona. També és membre del Fons de Garantia de Dipòsits de les Caixes d'Estalvis.

L'objecte de la Caixa Girona és el foment i la captació de l'estalvi en totes les seves modalitats, la inversió dels fons confiats en actius segurs i rendibles d'interès general així com la realització d'obres benèfiques i socials.

²⁴ http://www.criteria.com/infocorporativa/lineasdenegocio_es.html

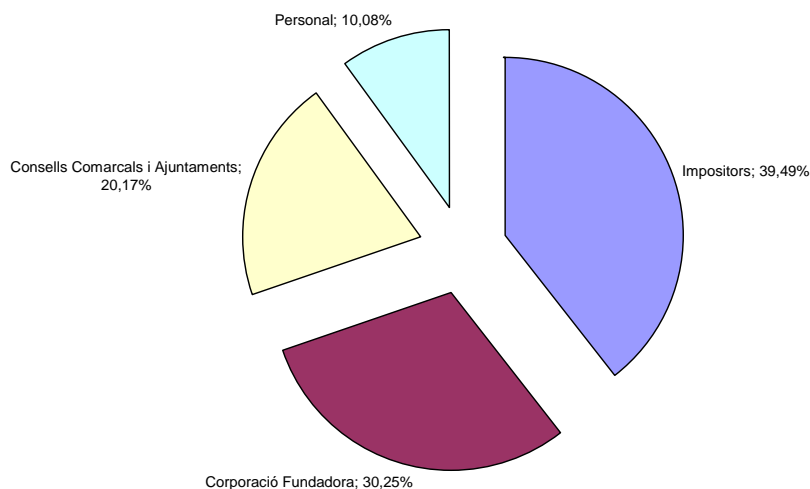
²⁵ Informació obtinguda en la seva web: <http://www.caixagirona.es/>

Les finalitats bàsiques de l'entitat són la promoció de l'estalvi, la prestació de serveis financers i d'interès social, el finançament i suport d'activitats d'interès benèfic i social, el desenvolupament propi de l'entitat amb vista al compliment més adequat de les seves finalitats. En la seva qualitat d'institució exempta de lucre mercantil, Caixa Girona destina els excedents nets de cada exercici a constituir reserves per a una major garantia dels fons administrats, a remunerar les quotes participatives, en cas d'haver-n'hi i a finançar l'Obra Social, sense perjudici de poder constituir altres reserves que consideri convenients.²⁶

Per a la realització de les seves finalitats bàsiques, Caixa Girona pot desenvolupar, entre altres, les següents activitats: (i) custodiar i fer productius els dipòsits d'estalvi, (ii) desenvolupar qualsevol modalitat d'estalvi d'acord amb la legislació aplicable, (iii) oferir els serveis i practicar les operacions que es considerin oportunes a favor dels seus impositors i clients, (iv) realitzar inversions encaminades a elevar el nivell econòmic i social i a augmentar el benestar i la riquesa a la seva zona d'influència així com també les orientades a incrementar i salvaguardar seu propi patrimoni, (v) aplicar els recursos propis i d'altres al finançament de l'habitatge, l'agricultura, la ramaderia i la pesca, el comerç, la indústria, els serveis i altres activitats, públiques o privades, a través del crèdit i de qualsevol altra modalitat adequada, (vi) crear societats, fundacions i altres entitats per completar les seves activitats financeres o socials, (vii) oferir premis i estímuls de tot tipus per al foment i desenvolupament de les seves finalitats bàsiques i de les activitats que es deriven, (viii) realitzar, com a agent, l'activitat de mediació en assegurances privades, entre els acceptants i assegurats i les entitats companyies d'assegurances autoritzades per exercir l'activitat companyia d'assegurances privada i, finalment, (ix) exercir totes aquelles altres activitats compreses en el marc d'actuació propi de les entitats de dipòsit, crèdit o, en general, financeres.²⁷

L'Assemblea General de Caixa Girona està constituïda per 119 consellers generals: 47 en representació dels impositors, 36 de procedents de la corporació fundadora, 24 de procedents de consells comarcals i ajuntaments i 12 representants dels empleats (veure **II-lustració 4**).

II-lustració 4. Procedència dels consellers de l'Assemblea General de Caixa Girona

Font: Informe Anual de Govern Corporatiu de Caixa Girona per a l'any 2009

²⁶ Per ampliar la informació veure Informe Anual 2009 de Caixa Girona.

²⁷ Per ampliar la informació veure Informe Anual 2009 de Caixa Girona.

A finals de l'any 2008, segons dades publicades per la Direcció General de Política Financera de la Generalitat de Catalunya, Caixa Girona disposava d'un total de 7.709 milions d'euros d'actius, 6.529 milions d'euros de recursos aliens, 385 milions d'euros de fons propis i 6.109 milions d'euros de crèdits i comptava amb una plantilla formada per 1.132 professionals (veure **II-lustració 5**). La principal activitat de Caixa Girona la constitueixen les activitats de banca minorista.

II-lustració 5. Principals dades econòmiques de Caixa Girona: 2007-2008

Caixa Girona (imports en milers d'euros)		
Any	2007	2008
Actius	7.597	7.709
Recursos aliens	6.554	6.529
Fons propis	368	385
Crèdits	5.974	6.109
Personal	1.146	1.132

Font: Direcció General de Política Financera de la Generalitat de Catalunya

El juny 2010, Caixa Girona disposava d'una xarxa comercial formada per 229 oficines, segons informació facilitada en la seva web. La seva principal àrea d'influència se situa a les províncies de Girona i Barcelona, mentre que en la resta de províncies la seva presència és merament testimonial amb 3 oficines a la província de Lleida i 6 en la de Tarragona. Addicionalment, compta amb 1 oficina ubicada fora del territori català, en concret, a la ciutat de Madrid (veure **II-lustració 6**).

II-lustració 6. Oficines de Caixa Girona per províncies

Nº de Oficines Caixa Girona	
Barcelona	86
Girona	133
Lleida	3
Tarragona	6
CATALUNYA	228
Altres Comunitats Autònomes	1
TOTAL	229

Font: pàgina web de l'entitat, consultada el juny de 2010

Caixa Girona inverteix més del 25% dels seus beneficis en Obra Social a través de la Fundació Caixa Girona. En particular, durant el passat any 2009, va destinar un total de 8.250.000 euros en quatre grans àmbits: cultural (59%), social (28%), mediambiental (11%) i educatiu (2%).²⁸

²⁸ Per ampliar la informació veure Informe Anual 2009 de Caixa Girona.

Adicionalment, Caixa Girona és l'entitat matriu del Grup Caixa d'Estalvis de Girona. Entre les societats participades en un 100% per Caixa Girona, destaca Caixa Girona Gestió, SU SGIIC, que centra la seva activitat en la gestió de fons d'inversió, Caixa Girona Mediació OBSV, SA, que actua com a mitjancera d'assegurances en general i Caixa Girona Pensions, SU EGFP, que es dedica a la gestió de fons de pensions. Per la seva part, Estugest, SA té la finalitat d'oferir serveis complementaris a l'activitat financera de l'entitat, i Estuimmo, SU és una societat propietaria de participacions en empreses immobiliàries que gestiona immobilitzat propi.

Caixa Girona també té participacions significatives en Estalvida de Seguros, SA, companyia d'assegurances de vida i gestora de fons de pensions, a Girona, SA, dedicada a la distribució d'aigua, a Polingesa, SA, societat promotora del polígon industrial més important del cinturó de la ciutat de Girona i a Applus, societat de serveis de certificació.²⁹

3. Mercat de referència

Per poder valorar si aquesta operació de concentració pot modificar substancialment l'estructura del mercat i, per tant, afavorir en el curt o llarg termini, conductes anticompetitives per part de l'entitat que realitzarà l'adquisició, es requereix prèviament delimitar el mercat de referència, tant de producte com geogràfic, així com analitzar la posició de les dues entitats en el mateix.

La Comissió Europea, en la seva Comunicació relativa a la definició de mercat de referència a efectes de la normativa comunitària en matèria de competència, estableix:³⁰

- *"El mercat de producte de referència comprèn la totalitat dels productes i serveis que els consumidors considerin intercanviables o substituïbles a raó de les seves característiques, físiques i tècniques, nivell de preu, l'ús que es preveu fer d'ells, sistema de distribució o definicions legals o reglamentàries del producte. Per a la definició dels mercats de producte cal tenir en compte la possible existència de productes i serveis substitutius que poden actuar com a restricció competitiva. Aquesta restricció competitiva pot provenir de l'existència en el mercat d'altres productes i serveis que els consumidors consideren intercanviables (sustituïbilitat pel costat de la demanda) o de l'existència d'oferents disposats a dedicar amb immediatesa els seus recursos a l'oferta d'aquests productes i serveis (sustituïbilitat pel costat de l'oferta)."*
- *"El mercat geogràfic de referència comprèn la zona en la qual les empreses partícips desenvolupen activitats de subministrament i demanda dels productes i serveis de referència, en la qual les condicions de competència són prou homogènies i que pot distingir-se d'altres zones geogràfiques pròximes degut, en particular, que les condicions de competència en ella són sensiblement diferents a aquelles. Entre els factors que intervenen a l'hora de determinar el mercat geogràfic s'ha d'esmentar la naturalesa i les característiques dels productes i serveis en qüestió, l'existència de barreres a l'entrada, les preferències dels consumidors, l'existència de diferències*

²⁹ Per ampliar la informació veure Informe Anual 2009 de Caixa Girona.

³⁰ Comunicació de la Comissió relativa a la definició de mercat de referència a efectes de la normativa comunitària en matèria de competència *Diari Oficial* n° C 372 de 09/12/1997 pàg. 0005 -0013.

apreciables en les quotes de mercat de les empreses en zones geogràfiques pròximes i l'existència d'importants diferències de preus o altres factors pertinents. "

Les implicacions de la definició del mercat de referència són significatives ja que una vegada aquest s'hagi delimitat, es durà a terme una anàlisi estructural que pot arribar a condicionar la valoració econòmica i jurídica de l'operació des de la perspectiva de la competència.

3.1 Mercat de producte de referència

La Caixa i Caixa Girona operen al sector K.64 de serveis financers, excepte assegurances i fons de pensions (NACE 2009). Per això, la definició de mercat rellevant de producte s'iniciarà en aquest sector i es procedirà a una anàlisi d'ampliació o reducció fent ús d'un doble criteri: (i) d'una banda, s'identifiquen i, posteriorment, es classifiquen els diferents serveis que s'ofereixen en l'àmbit del sistema bancari, i (ii) per un altre, s'han de tenir en consideració les tipologies d'entitats financeres que puguin oferir aquests serveis.

- (i). **Serveis del sistema bancari:** el sistema bancari es divideix en un gran nombre de submercats amb considerables diferències respecte a les característiques dels productes, la seva oferta i demanda, l'estructura competitiva, el grau de transparència i la informació disponible en els mateixos.

Seguint l'aproximació tradicional sobre aquesta matèria tant de la Comissió Europea³¹ com de l'antic Tribunal de Defensa de la Competència (actualment, CNC)³², en el sector bancari solen distingir-se tres segments d'activitat: (i) la banca minorista, que comprèn els serveis bancaris destinats a famílies i petites i mitjanes empreses, (ii) la banca corporativa, que engloba els serveis bancaris a grans empreses, i (iii) la banca d'inversions i operacions als mercats monetaris, que agrupa les operacions als mercats financers. La justificació d'aquesta segmentació en tres submercats prové tant per la composició de la demanda com per la naturalesa i composició dels serveis oferts i els canals de distribució utilitzats pels diferents serveis.

Cada un d'aquests segments d'activitat inclou un gran nombre de prestacions:

- La banca minorista engloba els comptes corrents, els comptes d'estalvi, els dipòsits a termini, la comercialització de recursos com els fons d'inversió, els fons de pensions i patrimonis personals, els crèdits i préstecs i les operacions relatives a les targetes de crèdit.

Una de les característiques que sol destacar-se de la banca minorista és la seva necessitat d'estendre una àmplia xarxa de sucursals per satisfer als clients ja que, en general, solen ser nombrosos, dispersos geogràficament i efectuen un gran nombre d'operacions de petita quantia.

- La banca corporativa agrupa productes com els dipòsits de grans empreses, els préstecs a curt termini a grans empreses, les emissions de deute, els crèdits de

³¹ Assumptes NIV/M.342-Fortis/CGER, NIV/M.573-Ing/Barings, NIV/M.983-Bacob Banque/Banque Paribas Belgique, NIV/M.981 Fortis/Ask-CGER, NIV/M.1172 Fortis AG/General Bank.

³² Veure expedients C-39/99, Banco Santander/Central Hispà i C-43/99, Caixa d'Estalvis Municipal de Vigo, Caixa d'Estalvis Provincial de Orense i Caixa de Ahorros Provincial de Pontevedra, C-47/99 Banco Bilbao Vizcaya y Argentaria, Caja Postal i Banco Hipotecario, C-51/00 Caixa de Ahorros de Navarra y Caja de Ahorros y Monte de Piedad Municipal de Pamplona de l'antic Tribunal de Defensa de la Competència.

garantia, els *swaps*, la gestió de paper comercial, els fons d'inversió col·lectiva i el lising.

- La banca d'inversions i d'operacions als mercats monetaris inclou les operacions en els esmentats mercats i en els de divises, les operacions d'adquisició i venda de títols als mercats primari i borsari o secundari, així com els serveis d'assessoria sobre emissió de diversos tipus d'instruments i la gestió de cartera i inversions.
- (ii). **Entitats que poden oferir els serveis del sistema bancari:** es podria parlar de certa especialització en el sector bancari ja que és més habitual que siguin els bancs i no les caixes d'estalvis o les cooperatives de crèdit qui ofereixin els serveis inclosos en els segments de banca corporativa i banca d'inversions per ser aquests més complexos i sofisticats i requerir una demanda formada per particulars amb elevat poder adquisitiu o grans empreses. No obstant això La Caixa és una caixa d'estalvis que per la seva dimensió, també ofereix aquest tipus de serveis als seus clients.

D'altra banda, els serveis de banca minorista són més comuns i, encara que de menor valor afegit, generen un important volum de transaccions ja que els destinataris finals són particulars i petites i mitjanes empreses. Per la seva idiosincràsia i vocació, és més habitual que les caixes d'estalvis ofereixin aquest tipus de serveis. Tanmateix, aquests serveis no els ofereixen de forma exclusiva les caixes d'estalvi sinó que els bancs i les cooperatives de crèdit també els inclouen als seus catàlegs de productes financers. En aquest sentit, caixes d'estalvis, bancs i cooperatives de crèdit es consideren entitats substituïbles i, per tant, han de ser considerades totes elles en el mateix mercat. Aquesta activitat bancària, la de serveis de banca minorista, és la més rellevant per a l'operació de concentració que s'analitza en aquest document ja que és el segment on centra la seva activitat Caixa Girona.

La **II-lustració 7** mostra, per a la totalitat del territori espanyol, les dades de crèdit, dipòsits i nombre d'oficines, indicadors propis de l'activitat de banca minorista, desagregats per tipologia d'entitat -bancs, caixes d'estalvis i cooperatives de crèdit- reafirmant que totes elles són substituïbles tant pel costat de l'oferta com de la demanda.

II-lustració 7. Crèdit, dipòsits i núm. d'oficines a Espanya (desembre 2009)

	Crèdits	%	Dipòsits	%	Nº Oficines	%
Bancs	836.826	45,5%	515.402	42,3%	14.840	33,7%
Caixes d'estalvi	903.185	49,1%	623.794	51,1%	24.202	54,9%
Cooperatives de crèdit	97.757	5,3%	80.690	6,6%	5.043	11,4%
TOTAL	1.837.768	100,0%	1.219.886	100,0%	44.085	100,0%

Font: Boletín Estadístico del Banco de España (maig 2010). En milions d'euros

Catalunya representa una part significativa del sistema bancari espanyol, aproximadament, una sisena part segons dades de Banc d'Espanya per a desembre de 2009. En concret, el percentatge de crèdit a Catalunya és del 19,30%, el de dipòsits és del 16,61% i el percentatge de nombre d'oficines és del 17,50% (vegi's **II-lustració 8**).

II-lustració 8. Pes de Catalunya (desembre 2009)

	Catalunya	Espanyaa	%Catalunya/Espanya
Crèdits	354.662	1.837.768	19,30%
Dipòsits	202.565	1.219.886	16,61%
Nº oficines	7.715	44.085	17,50%

Font: Boletín Estadístico del Banco de España (mayo 2010). En milions d'euros

Aquestes dades es complementen amb aquells que ofereix la Direcció General de Política Financera de forma pública a la pàgina web del Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya. Encara que existeixen certes dificultats perquè les dades siguin comparables, el cert és que les magnituds dels pesos calculats per a Catalunya en relació amb Espanya són molt similars (veure **II-lustració 9**).

II-lustració 9. Pes de Catalunya (desembre 2008)

	Catalunya	Espanya	% Catalunya/Espanya
Actius totals	491.990	2.778.638	17,7%
Recursos aliens	391.414	1.980.191	19,8%
Fons propis	23.661	171.730	13,8%
Crèdits	378.774	1.810.998	20,9%
Empleats	58.291	270.804	21,5%
Oficines	10.728	45.812	23,4%

Font: Direcció General de Política Financera del Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya (desembre 2008). En milions d'euros.

Així doncs, s'ha de considerar que les condicions de competència en el mercat de la banca minorista divergeixen substancialment de les condicions de competència que es donen en la resta de segments identificats dins del sector bancari.

En resum, per una banda La Caixa té una important activitat en els tres segments del sector bancari però, però per altra banda, Caixa Girona concentra la seva activitat principal en el segment de banca minorista, motiu pel qual s'ha de deduir que l'operació de concentració que aquí es planteja tindrà els seus efectes, principalment, en aquest últim segment. En conseqüència, s'ha de concloure que el mercat de producte rellevant per a aquesta operació de presa de control exclusiu és el mercat dels serveis de banca minorista.

3.2 Mercat geogràfic de referència

Malgrat la tendència a la internacionalització de l'economia, la Comissió Europea ha definit l'àmbit geogràfic de la banca minorista com a nacional a causa de les diferents condicions competitives entre els països, com poden ser les diferències d'idioma, les preferències dels consumidors pels oferents locals, la diferent cultura dels negocis i la importància que encara manté en aquest segment bancari la xarxa d'oficines. Tot i que no es descarta que, en un futur, amb l'expansió dels canals alternatius de distribució que estan permetent les noves tecnologies, especialment en les àrees de banca telefònica i per Internet, el mercat geogràfic de la banca minorista pugui arribar a considerar-se supranacional.³³

Per la seva part, l'antic Tribunal de Defensa de la Competència (d'ara endavant, TDC), a causa de les característiques de la demanda de serveis bancaris a Espanya, ha assenyalat específicament la necessitat de tenir en compte una delimitació territorial més estreta que la

³³ Assumpte NIV/M.1172-FORTIS AG/GENERAL BANK.

nacional quan s'hagin d'analitzar els efectes sobre la competència de la concentració entre entitats de crèdit.³⁴ En particular, a l'expedient de concentració econòmica 43/99, el TDC va afirmar:

"en relació amb el sistema bancari espanyol, el Tribunal ha assenyalat específicament en informes anteriors que, a causa de determinades característiques de la demanda de serveis bancaris al nostre país [...] en estudiar la concentració de la banca minorista cal introduir necessàriament els elements territorials.

Tenint en compte l'anàlisi realitzada, el Tribunal considera que el plantejament sobre la definició del mercat geogràfic dels serveis de la banca minorista, introduint elements territorials, pot ser divers segons prevalguin uns o altres arguments, això és, autonòmic, comarcal, provincial o local. Entre ells, el mercat més estret que podria analitzar-se, en el present cas, és el d'àmbit provincial".

Aquesta delimitació territorial és especialment necessària donada la tradicional vinculació entre les caixes d'estalvi i la Comunitat Autònoma o província de les quals són originàries, que fa que aquestes entitats financeres fins i tot portin el nom de la regió on s'ubiquen les seves seus; per exemple, Caja de Navarra, Caixa Tarragona, la mateixa Caixa Girona, Caja Extremadura, Caja Galicia o Caja Cantàbria, entre d'altres.

Adicionalment, s'ha de considerar que, en la majoria de les ocasions, la limitació geogràfica imposada per la normativa existent en el passat ha continuat produint rellevants efectes en el present i a causa d'aquesta inèrcia l'expansió de les caixes d'estalvis a altres zones encara continua sent molt limitada.³⁵

"Aquesta disparitat és conseqüència en part dels antecedents regulatoris d'aquestes entitats, en particular, de la vigència fins a data relativament recent del denominat principi de territorialitat. Sorgit de l'origen mateix de les caixes com entitats creades per afavorir econòmicament els seus respectius territoris d'origen a través de l'obra social, aquesta normativa ha restringit la capacitat de les caixes per obrir oficines a tot el territori nacional des del Decret de 17 de maig de 1940, encara que va ser més clarament expressat en l'Ordre de 24 de juny de 1964 de regulació de l'expansió de les caixes d'estalvi, a través de la limitació de l'obertura de sucursals a l'àmbit territorial normal de les caixes (que és) la província on rau la seu central de cada entitat i, únicament en aquest àmbit o en aquelles províncies en les quals ja estiguessin, podran sol·licitar l'obertura de noves oficines. "

No obstant això, a partir de l'eliminació l'any 1989 de les barreres a l'expansió geogràfica de les caixes d'estalvi, s'ha diluït, encara que poc, la tradicional fragmentació territorial del mercat de les caixes. Per això, a Catalunya, com en la resta de Comunitats Autònomes, actualment no operen únicament caixes catalanes ni les caixes esmentades es limiten a actuar únicament en el territori català. La **II-lustració 10** mostra que, l'any 2002, del total d'oficines bancàries a Catalunya, un 89,4% pertanyien a caixes catalanes mentre que el 10,6% restant pertanyia a caixes d'estalvis procedents d'altres Comunitats Autònomes.

³⁴ Expedients C-39/99 Banco Santander/Central Hispano, C-43/99, Caja de Ahorros Municipal de Vigo, Caja de Ahorros Provincial de Orense i Caixa de Ahorros Provincial de Pontevedra i C-51/00 Caixa de Ahorros de Navarra i Caja de Ahorros y Monte de Piedad Municipal de Pamplona.

³⁵ Expedient de concentració econòmica del TDC 51/00 Caixa de Ahorros de Navarra i Caja de Ahorros y Monte de Piedad Municipal de Pamplona.

II-lustració 10. Oficines a Catalunya de caixes d'estalvi catalanes i de fora de Catalunya

	1987	%	1992	%	1997	%	2002	%
Núm. oficines de caixes catalanes a Catalunya	2.919	95,7%	3.395	95,9%	3.873	94,6%	4.351	89,4%
Núm. oficines de caixes de la resta d'Espanya a Catalunya	131	4,3%	144	4,1%	223	5,4%	515	10,6%
TOTAL	3.050	100%	3.539	100%	4.096	100%	4.866	100%

Font: "Estudis monogràfics 2003. El sistema bancari a Catalunya," Antonio Garrido Torres

Adicionalment, en els informes de concentració realitzats per l'antic Tribunal de Defensa de la Competència, es van considerar rellevants per prendre la decisió de reduir la mida geogràfica de referència, les preferències dels consumidors per escollir el seu banc, la proximitat de les seves oficines i els canals de distribució a la banca minorista (en el cas de Catalunya s'ha constatat el nombre més gran d'oficines d'entitats amb seu en la mateixa comunitat).³⁶

"Un altre element especialment rellevant per a la delimitació de l'àmbit del mercat geogràfic és l'existència o no de marcades diferències en les preferències dels consumidors d'una determinada zona. En aquest sentit, el Tribunal ja ha assenyalat que, a Espanya, el client de la banca minorista -referida fonamentalment a l'usuari particular i a la PIME- concedeix gran importància a la proximitat d'una oficina bancària a l'hora d'elegir el seu banc. Aquest tipus de preferència per l'oficina més pròxima significa que l'usuari anteposa aquest tipus de consideracions a altres variables que reflecteixen habitualment la lluita competitiva entre les empreses; per exemple, els preus (interessos i comissions en aquest mercat) i la resta de les condicions comercials i d'atenció al client.

A més de la proximitat a la seva clientela, les caixes d'estalvi compten amb un factor de fidelització tant o més important, que és la seva pròpia imatge social. La seva vinculació amb activitats de suport al desenvolupament econòmic i social de la seva localitat d'origen, així com la seva especialització en clients que, com les famílies i les PIME, necessiten freqüentment una atenció especial, per la seva major dificultat d'accés a la informació i menor coneixement en la matèria, que la majoria dels clients en altres segments del negoci bancari, confereixen a les caixes un important avantatge comparatiu davant els seus competidors, que pot permetre'ls actuar amb major flexibilitat en la competència via preus."

Finalment, el TDC en la seva resolució de l'operació de concentració entre les caixes d'estalvis navarreses produïda l'any 2000, va concloure:

"el Tribunal considera que, en l'actualitat, en la definició del mercat geogràfic rellevant per a l'avaluació de les conseqüències sobre la competència en productes i serveis de la banca minorista en la concentració de les caixes navarreses, és apropiat considerar un àmbit inferior al nacional, ja que l'operació esmentada assorteix principalment els seus efectes al territori de la Comunitat foral de Navarra. És molt possible que, amb el temps, tendeixi a ampliar-se l'àmbit d'aquest mercat, a mesura que vagin expandint-se, en particular, els canals alternatius de distribució del negoci bancari, però sembla improbable que tingui lloc una modificació significativa de les condicions actuals a mitjà termini

Així doncs, els antecedents disponibles dels òrgans estatals de competència avalen l'existència d'un mercat geogràfic regional per als serveis de banca minorista encara que tampoc no descarten una ampliació del mateix sempre que es consolidin els canals

³⁶ Expedient de concentració econòmica del TDC 51/00 Caja de Ahorros de Navarra i Caja de Ahorros y Monte de Piedad Municipal de Pamplona.

alternatius de distribució basats en les noves tecnologies, circumstància que, al nostre entendre, no s'està produint amb la suficient significança en el sector bancari. Per tot això, i a causa de la vinculació de les dues entitats que s'analitzen amb la Comunitat Autònoma de Catalunya, molt especialment en el cas de Caixa Girona,³⁷ serà en aquesta Comunitat on es produiran, amb major intensitat, els potencials efectes d'aquesta operació de concentració, i per tant, s'haurà de considerar aquesta Comunitat com el mercat geogràfic de referència.³⁸

Aquesta conclusió coincideix amb els dos informes realitzats anteriorment per aquesta mateixa Direcció General, "*Valoració de l'impacte potencial de la fusió entre Caixa Manlleu, Caixa Sabadell i Caixa Terrassa en el mercat de serveis de banca minorista a Catalunya*" de 26 d'abril de 2010 i "*Valoració de l'impacte potencial de la fusió entre Caixa Catalunya, Caixa Manresa i Caixa Tarragona en el mercat de serveis de banca minorista de Catalunya*" de 8 de gener de 2010, en el qual s'avaluaven, respectivament, les dues operacions de fusió entre caixes d'estalvis catalanes precedents.

3.3. Estructura del mercat

Segons dades del Banc d'Espanya, el desembre de 2009, en el sector bancari espanyol hi havia 154 bancs, 46 caixes d'estalvis i 81 cooperatives de crèdit. Aquesta estructura de mercat era el resultat del procés de concentració que va tenir lloc a finals dels anys noranta quan es van fusionar diferents entitats i es va passar de 51 caixes d'estalvis a 46.

Tal com s'ha conclòs a la secció anterior, tenint en compte que Caixa Girona exerceix predominantment la seva activitat en el segment de banca minorista a Catalunya, segment on també actua La Caixa, així com la vinculació tradicional de les caixes d'estalvis a particulars, i a petites i mitjanes empreses, s'ha definit el mercat de producte de referència com aquell format pels serveis de banca minorista en la Comunitat Autònoma de Catalunya.

Actualment, tal com ja s'ha avançat en aquest document, aquest sector es troba immers en un nou procés de reestructuració a causa de la situació de crisi econòmica; periòdicament apareixen noves notícies relacionades amb operacions de fusió o adquisició entre entitats financeres. A data d'avui, en la Comunitat Autònoma de Catalunya ja s'han realitzat dues operacions de fusió, la primera d'elles entre Caixa d'Estalvis de Catalunya, Caixa d'Estalvis de Manresa i Caixa d'Estalvis de Tarragona³⁹ i la segona entre la Caixa d'Estalvis Comarcal de Manlleu, Caixa d'Estalvis de Sabadell i Caixa d'Estalvis de Terrassa.⁴⁰

El procés de concentració en el sector bancari espanyol, especialment, en la categoria de caixes d'estalvi no és una tendència aïllada en la Comunitat Autònoma de Catalunya sinó que s'està produint en la majoria de Comunitats Autònomes que amb un relativament elevat d'entitats de crèdit i oficines bancàries.

A més de les operacions tradicionals de concentració com són les fusions o les adquisicions, les caixes d'estalvis han trobat un altre sistema de reconversió: els Sistemes Institucionals de Protecció o fusions fredes (SIP). Les caixes d'estalvis que participen en les esmentades fusions fredes mantenen la seva estructura organitzativa però uneixen la seva política de solvència, de crèdit i de recursos humans, tenen un únic *rating* i consoliden els seus comptes

³⁷ Cal recordar que únicament disposa d'una oficina fora d'aquest territori.

³⁸ Addicionalment, aquesta dimensió més reduïda de la mida del mercat geogràfic vindria fonamentat pel fet que existeix una enorme diferència entre el pes relatiu de l'activitat de Caixa Girona, i La Caixa dins dels seus respectius àmbits regionals o provincials i el que ostenten en el context nacional.

³⁹ Expedient C-0196/09, CAIXA CATALUNYA/CAIXA TARRAGONA/CAIXA MANRESA de la CNC

⁴⁰ Expedient C-0228/10, CAIXA MANLLEU/CAIXA SABADELL/CAIXA TERRASA de la CNC

en una entitat de nova creació, mantenint la seva identitat regional per no perdre arrelament entre els seus clients.

A data d'avui, pràcticament totes les caixes d'estalvi es troben en algun d'aquests processos de concentració, o bé, estan estudiant formar part en un d'ells en un futur proper. I encara que segons avancen els dies canvien les informacions i les notícies respecte de les entitats que finalment realitzaran aquestes operacions, es pot intuir el profund canvi del mapa actual de caixes d'estalvi.⁴¹

Per al cas concret de Catalunya, els indicadors d'activitat mostren que les caixes d'estalvi tenen major pes que la resta de tipologies, és a dir, bancs i cooperatives de crèdit ja que, per a tots els indicadors que es presenten en la **II-Il·lustració 11**, les caixes d'estalvis representen un percentatge superior al 75%. En particular, les caixes d'estalvis representen el 78,8% dels actius totals, el 80,4% dels recursos aliens, el 75,2% dels fons propis, el 78,7% dels crèdits, el 75,5% dels empleats i el 85,2% de les oficines. La major importància relativa de les caixes d'estalvi a Catalunya reflecteix la gran tradició i rellevància que aquestes entitats han tingut històricament en aquesta comunitat autònoma.

II-Il·lustració 11. Indicadors d'activitat per a Catalunya

	Actius totals	%	Recursos aliens	%	Fons propis	%	Crèdits	%	Empleats	%	Oficines	%
Bancs	101.577	20,6%	73.869	18,9%	5.695	24,1%	78.600	20,8%	13.748	23,6%	1.536	14,3%
Caixes d'estalvi	387.475	78,8%	314.888	80,4%	17.783	75,2%	298.048	78,7%	44.028	75,5%	9.136	85,2%
Cooperatives de crèdit	2.938	0,6%	2.658	0,7%	183	0,8%	2.127	0,6%	515	0,9%	56	0,5%
TOTAL	491.990	100,0%	391.414	100,0%	23.661	100,0%	378.774	100,0%	58.291	100,0%	10.728	100,0%

Font: Direcció General de Política Financera del Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya (milions d'euros, desembre 2008)

Tanmateix, per poder interpretar correctament aquestes xifres, és necessari realitzar una anotació metodològica sobre la base de dades que ofereix la Direcció General de Política Financera del Departament d'Economia i Finances (d'ara endavant, DGPF). Encara que majoritàriament, les dades de la DGPF coincideixen amb les dades desagregades que ofereix el Banc d'Espanya, el cert és que la DGPF, especialment en les categories de bancs i cooperatives de crèdit, fa una diferència que porta a què les dades no siguin totalment comparables. La diferència és que la categoria bancs inclou únicament "bancs amb seu a Catalunya" i el mateix succeeix amb les cooperatives de crèdit. Per aquest motiu, els indicadors relacionats amb les caixes d'estalvis estan relativament sobredimensionats.⁴²

⁴¹ Segons les notícies publicades al diari Expansió del cap de setmana del 29 i el 30 de maig de 2010, a nivell nacional existeixen els següents processos de concentració entre caixes d'estalvi: (i) Caja Galícia i Caixanova, (ii) Caja Espanya i Caja Duero, (iii) Caixa Penedès, Cajamurcia, Sa Nostra i Caja Granada (SIP), (iv), Caja Navarra, Caja Canàries i Caja Burgos, (v) Unicaja i Caja Jaén, (vaig veure) Cajasol i Caja Guadalajara, (vii) CAM, Cajastur+CCM, Caja Cantàbria i Caja Extremadura, (viii) Caja Madrid, Caja Segòvia, Caja de Àvila, Caja Rioja, Caixa Laietana, Caja Insular de les Canàries i Bancaja (SIP).

⁴² Per realitzar aquest informe, s'han utilitzat tres fonts diferents d'informació ja que cada una d'elles ofereix variables diferents amb un nivell de desagregació territorial i per entitat diferent: (i) Banc d'Espanya (BdE), la informació s'obté bàsicament dels Butlletins Estadístics que ofereixen sèries temporals dels principals indicadors d'activitat (crèdit, dipòsits, oficines, actius...) per tipologia d'entitat (bancs, caixes d'estalvis, cooperatives de crèdit) en alguns casos amb desagregació autonòmica i en altres amb desagregació provincial (per exemple, nombre d'oficines); (ii) Direcció General de Política Financera de la Generalitat de Catalunya (DGPF), la informació pública que apareix en la web del Departament d'Economia i Finances consisteix en dades desagregades per entitat de diferents indicadors d'activitat (recursos aliens, fons propis, crèdit, empleats, oficines) i (iii) Anuari Econòmic de La Caixa amb sèries temporals del nombre d'oficines bancàries, diferenciat entre bancs, caixes i cooperatives de crèdit, per Comunitats Autònomes, províncies i municipis.

Per aquest motiu, les dades per a l'àmbit nacional provenen bàsicament del Banc d'Espanya, no obstant això, encara que el BdE compta amb certa informació autonòmica i provincial no és suficient per radiografiar el mercat català. De fet, en l'àmbit de Catalunya, les dades sobre el sector bancari són tractades i publicats per la Direcció General de Política Financera del Departament d'Economia i Finances. Encara que, majoritàriament, les dades de la DGPF coincideixen amb les dades desagregades que ofereix el Banc d'Espanya, el cert és que la DGPF, especialment en les categories de bancs i cooperatives de crèdit fa una diferència que implica que les dades no siguin totalment comparables. La diferència és que la categoria bancs són "bancs amb seu a Catalunya" i el mateix succeeix amb les cooperatives de crèdit.

En relació amb l'estructura del mercat i tenint en compte els principals indicadors d'activitat en el segment de serveis de banca minorista de la **II-il·lustració 12**, les dades de la DGPF mostren que La Caixa és la primera entitat financera en importància a Catalunya ja que representa aproximadament el 50% del mercat català. La segona entitat més important és la formada per la fusió entre Caixa d'Estalvis de Catalunya, la Caixa d'Estalvis de Tarragona i la Caixa d'Estalvis de Manresa amb unes quotes de mercat properes al 16%.

II-il·lustració 12. Quotes de participació després de les primeres dues fusions

	Actius totals	%	Recursos aliens	%	Fons propis	%	Crèdits	%
Caixes d'estalvi catalanes	387.474.780	78,8%	314.887.512	80,4%	17.782.830	75,2%	298.047.695	78,7%
Catalunya+Tarragona+Manresa	79.324.777	16,1%	59.825.828	15,3%	3.573.877	15,1%	63.060.724	16,6%
UNNIM	26.366.254	5,4%	23.219.988	5,9%	1.155.288	4,9%	20.895.534	5,5%
Caixa d'Estalvis del Penedès	22.660.002	4,6%	16.695.454	4,3%	933.503	3,9%	16.948.970	4,5%
Caixa d'Estalvis Laietana	9.225.195	1,9%	7.596.740	1,9%	416.097	1,8%	7.264.921	1,9%
Caixa d'Estalvis de Girona	7.709.417	1,6%	6.528.642	1,7%	385.333	1,6%	6.109.210	1,6%
Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona	242.189.135	49,2%	201.020.860	51,4%	11.318.732	47,8%	183.768.336	48,5%
Bancs amb seu Catalunya	101.576.944	20,6%	73.868.952	18,9%	5.694.532	24,1%	78.599.818	20,8%
Cooperatives amb seu a Catalunya	2.938.110	0,6%	2.657.971	0,7%	183.425	0,8%	2.126.849	0,6%
TOTAL CATALUNYA	491.989.834	100%	391.414.435	100,0%	23.660.787	100,0%	378.774.362	100,0%

Font: Direcció General de Política Financera del Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya (miles de euros, diciembre 2008)

	Actius totals	%	Recursos aliens	%	Fons propis	%	Crèdits	%
Cajas de ahorros catalanas	387.474.780	13,9%	314.887.512	15,9%	17.782.830	10,4%	298.047.695	16,5%
Catalunya+Tarragona+Manresa	79.324.777	2,9%	59.825.828	3,0%	3.573.877	2,1%	63.060.724	3,5%
UNNIM	26.366.254	0,9%	23.219.988	1,2%	1.155.288	0,7%	20.895.534	1,2%
Caixa d'Estalvis del Penedès	22.660.002	0,8%	16.695.454	0,8%	933.503	0,5%	16.948.970	0,9%
Caixa d'Estalvis Laietana	9.225.195	0,3%	7.596.740	0,4%	416.097	0,2%	7.264.921	0,4%
Caixa d'Estalvis de Girona	7.709.417	0,3%	6.528.642	0,3%	385.333	0,2%	6.109.210	0,3%
Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona	242.189.135	8,7%	201.020.860	10,2%	11.318.732	6,6%	183.768.336	10,1%
Bancs amb seu Catalunya	101.576.944	3,7%	73.868.952	3,7%	5.694.532	3,3%	78.599.818	4,3%
Cooperatives amb seu a Catalunya	2.938.110	0,1%	2.657.971	0,1%	183.425	0,1%	2.126.849	0,1%
TOTAL ESPANYA	2.778.637.888	100%	1.980.190.825	100,0%	171.730.276	100,0%	1.810.998.015	100,0%

Font: Direcció General de Política Financera del Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya (miles de euros, diciembre 2008)

UNNIM i Caixa d'Estalvis del Penedès⁴³ són entitats amb unes quotes de participació en el mercat català molt similars ja que les dos es mouen entorn del 4% i 6%. Finalment, existeix un altre subgrup format per Caixa Laietana⁴⁴ i Caixa Girona amb una participació més reduïda en el mercat amb valors pròxims a l'1,5%.

Les dades de quota de participació de les caixes d'estalvis al mercat espanyol difereixen substancialment, La Caixa té una quota de participació superior al 8% mentre que la fusió entre Caixa Catalunya, Caixa Tarragona i Caixa Manresa ostenta quotes entre el 2% i el 3,5%. La resta de caixes d'estalvi catalanes tenen quotes de mercat inferiors a l'1,5%.

4. VALORACIÓ DE L'IMPACTE POTENCIAL DE L'OPERACIÓ A CATALUNYA

Tal com ja s'ha avançat en seccions anteriors, a causa de l'origen territorial de La Caixa i Caixa Girona i, en particular, al desenvolupament de les seves activitats principals en les províncies catalanes -especialment, en el cas de Caixa Girona-, la Direcció General de la Autoritat Catalana de la Competència (d'ara endavant, ACCO) ha analitzat el potencial

La variable que ofereix majors discrepàncies és el nombre d'oficines ja que com es pot observar a les taules anteriors, segons dades del Banc d'Espanya, a Catalunya hi havia un total de 7.849 oficines el juny de 2009 i segons dades de la DGPF existien 10.728 oficines. A fi d'obtenir una dada més ajustada de les oficines bancàries existents a Catalunya i a Espanya, s'ha optat per comparar les esmentades dades amb aquells que proporciona l'Anuari Econòmic de La Caixa per a principis de 2009. En concret, i segons dades de l'Anuari, a Catalunya hi havia un total de 8.098 oficines bancàries, valor que representa un 17,7% del total de les oficines existents a Espanya, dades que coincideixen amb les que ofereix el Banc d'Espanya en data 31 de desembre de 2008.

⁴³ Segons notícia de premsa publicada el 30 de juny de 2010, Caixa Penedès es troba dins d'un procés de fusió freda amb Caja Múrcia, Caja Granada i Sa Nostra.

⁴⁴ Segons notícia de premsa publicada el 30 de juny de 2010, Caixa Laietana es troba dins d'un procés de fusió freda amb Caja Madrid, Bancaja, Caja Insular de les Canàries, Caja Rioja, Caja Àvila i Caja Segòvia.

impacte d'aquesta operació en el grau de concentració calculat a partir dels principals indicadors d'activitat i a partir del nombre d'oficines existents en els diferents municipis de Catalunya on coincideixen les dues entitats que es concentren.⁴⁵

4.1. Valoració de l'impacte potencial de l'operació segons els principals indicadors d'activitat

En primer lloc, respecte al mercat català, l'entitat resultant del procés d'adquisició ostentarà unes quotes de participació segons els indicadors d'activitat disponibles (actius totals, recursos aliens, fons propis i crèdits) entre el 49,5% i el 53,0%. Aquestes quotes, *a priori* elevades, podrien suposar un inconvenient per a la seva autorització sense condicions; no obstant això, a causa de la important diferència de mida entre les dues entitats financeres, més rellevant que els valors absoluts dels indicadors d'activitat resultants de l'operació de concentració seran els increments que es produeixin dels mateixos (veure **II-lustració 13**).

Si s'analitzen els increments produïts en els diferents indicadors d'activitat, es pot observar com, per a La Caixa, aquesta operació no suposarà un creixement superior al 2% per a cap d'aquests indicadors, del qual pot desprendre's que la situació competitiva en el mercat rellevant no canviarà de forma significativa. Encara que La Caixa continuarà sent la primera entitat financera de Catalunya, no obtindrà un avantatge competitiu significatiu pel fet de prendre el control de Caixa Girona.

Aquesta conclusió també és aplicable a nivell nacional ja que, en aquest mercat de referència molt més ampli, els increments dels indicadors d'activitat derivats de l'operació en cap cas no seran superiors a l'1%.

II-lustració 13. Indicadors d'activitat a Catalunya i Espanya abans i després de l'adquisició

	Actius totals	%	Recursos aliens	%	Fons propis	%	Crèdits	%
Caixes d'estalvi catalanes	387.474.780	78,8%	314.887.512	80,4%	17.782.830	75,2%	298.047.695	78,7%
Catalunya+Tarragona+Manresa	79.324.777	16,1%	59.825.828	15,3%	3.573.877	15,1%	63.060.724	16,6%
UNNIM	26.366.254	5,4%	23.219.988	5,9%	1.155.288	4,9%	20.895.534	5,5%
Caixa d'Estalvis del Penedès	22.660.002	4,6%	16.695.454	4,3%	933.503	3,9%	16.948.970	4,5%
Caixa d'Estalvis Laietana	9.225.195	1,9%	7.596.740	1,9%	416.097	1,8%	7.264.921	1,9%
Caixa d'Estalvis de Girona	7.709.417	1,6%	6.528.642	1,7%	385.333	1,6%	6.109.210	1,6%
Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona	242.189.135	49,2%	201.020.860	51,4%	11.318.732	47,8%	183.768.336	48,5%
Pensions (+ Girona)	249.898.552	50,8%	207.549.502	53,0%	11.704.065	49,5%	189.877.546	50,1%
Bancs amb seu a Catalunya	101.576.944	20,6%	73.868.952	18,9%	5.694.532	24,1%	78.599.818	20,8%
Cooperatives amb seu a Catalunya	2.938.110	0,6%	2.657.971	0,7%	183.425	0,8%	2.126.849	0,6%
TOTAL CATALUNYA	491.989.834	100%	391.414.435	100,0%	23.660.787	100,0%	378.774.362	100,0%

Font: elaboració pròpia a partir de los datos de la Direcció General de Política Financera del Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya (miles de euros, diciembre 2008)

	Actius totals	%	Recursos aliens	%	Fons propis	%	Crèdits	%
Caixes d'estalvi catalanes	387.474.780	13,9%	314.887.512	15,9%	17.782.830	10,4%	298.047.695	16,5%
Catalunya+Tarragona+Manresa	79.324.777	2,9%	59.825.828	3,0%	3.573.877	2,1%	63.060.724	3,5%
UNNIM	26.366.254	0,9%	23.219.988	1,2%	1.155.288	0,7%	20.895.534	1,2%
Caixa d'Estalvis del Penedès	22.660.002	0,8%	16.695.454	0,8%	933.503	0,5%	16.948.970	0,9%
Caixa d'Estalvis Laietana	9.225.195	0,3%	7.596.740	0,4%	416.097	0,2%	7.264.921	0,4%
Caixa d'Estalvis de Girona	7.709.417	0,3%	6.528.642	0,3%	385.333	0,2%	6.109.210	0,3%
Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona	242.189.135	8,7%	201.020.860	10,2%	11.318.732	6,6%	183.768.336	10,1%
Pension (+ Girona)	249.898.552	9,0%	207.549.502	10,5%	11.704.065	6,8%	189.877.546	10,5%
Bancs amb seu a Catalunya	101.576.944	3,7%	73.868.952	3,7%	5.694.532	3,3%	78.599.818	4,3%
Cooperatives amb seu a Catalunya	2.938.110	0,1%	2.657.971	0,1%	183.425	0,1%	2.126.849	0,1%
TOTAL ESPANYA	2.778.637.888	100%	1.980.190.825	100,0%	171.730.276	100,0%	1.810.998.015	100,0%

Font: elaboració pròpia a partir de los datos de la Direcció General de Política Financera del Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya (miles de euros, diciembre 2008)

En resum, els canvis que es produeixen en les quotes dels principals indicadors d'activitat, tant en l'àmbit territorial de Catalunya com en l'àmbit estatal, no són rellevants. És per aquest

⁴⁵ Caixa Girona únicament compta amb una oficina fora del territori català.

motiu que, a priori, es pot concloure que aquesta operació de concentració no hauria de presentar substancials problemes en termes de competència a nivell autonòmic o nacional.

4.2. Valoració de l'impacte potencial de l'operació segons la xarxa comercial d'oficines

Tanmateix, per poder realitzar una correcta valoració de l'operació d'adquisició en l'àmbit territorial de Catalunya, aquesta afirmació haurà de ser desenvolupada a partir de l'estudi detallat de la xarxa comercial d'oficines en el segment de la banca minorista de les dues entitats tant a nivell provincial com municipal.

Les dades individualitzades de cada una d'elles han estat obtingudes de les pàgines web de les entitats mentre que les dades agregades s'han obtingut de l'Anuari Econòmic de La Caixa 2009. Encara que s'hagi pres com a valor total d'oficines disponibles per a l'entitat resultant el valor de la suma d'oficines de les dues entitats és molt probable que l'operació de concentració comporti el tancament d'algunes d'aquestes oficines per millorar l'eficiència de l'empresa i evitar la duplicació de costos fixos. En conseqüència, és lògic suposar que, en mig termini, el nombre total d'oficines final serà lleugerament inferior al que es mostra en aquestes il·lustracions.

En la **Il·lustració 14** s'observa com, a nivell autonòmic, la nova quota de mercat en nombre d'oficines que ostentarà La Caixa una vegada hagi pres el control de Caixa Girona serà del 23,2%, valor que representa una quota significativament rellevant. Tanmateix, fent el mateix raonament aplicat als indicadors d'activitat, no s'ha d'aturar l'estudi en el valor total sinó que haurà de realitzar-se un pas més i quantificar l'increment produït per l'operació, és a dir, l'increment de la quota de mercat de La Caixa produït per l'adquisició de Caixa Girona.

En aquest sentit, es pot observar com l'increment del total d'oficines a tot el territori català és només del 2,8%; per tant, a priori, i tenint en compte aquestes dades, s'haurà de concloure que, a nivell autonòmic, aquesta operació d'adquisició tampoc presenta problemes respecte al nombre d'oficines.

Tanmateix, si es redueix la dimensió del mercat analitzat a nivell provincial, algunes dades reflecteixen potencials problemes de competència, en concret, a la província de Girona, on La Caixa passarà de tenir un 19% de les oficines a un 34,5%, amb aquesta operació no solament incrementarà significativament la seva presència a la província sinó que a més "eliminarà" una de les entitats rivals amb major quota de mercat en la zona.

Il·lustració 14. Quotes de La Caixa i Caixa Girona respecte al nombre d'oficines totals

	Total oficines bancaries	Caixa Girona	% indv.	La Caixa	% indv.	Caixa Girona + La Caixa	% Conjunt	Creixement amb la compra
Barcelona	5.819	86	1,5%	1.152	19,8%	1.238	21,3%	1,5%
Girona	858	133	15,5%	163	19,0%	296	34,5%	15,5%
Lleida	588	3	0,5%	151	25,7%	154	26,2%	0,5%
Tarragona	833	6	0,7%	186	22,3%	192	23,0%	0,7%
TOTAL CATALUNYA	8.098	228	2,8%	1.652	20,4%	1.880	23,2%	2,8%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Anuari Econòmic de La Caixa 2009 i informació de les pàgines webs de les entitats de crèdit del procés de concentració

A causa d'aquests resultats i per a poder descartar que l'operació comporti veritables riscos de competència, serà necessari realitzar una anàlisi més detallada per a la província de Girona valorant els efectes que es poden produir en els seus municipis.

De tots els municipis de la província de Girona, aquells que poden veure's especialment afectats per l'operació seran els que amb oficines d'ambdues entitats ja que si, *a priori*, aquestes oficines anaven a competir per aconseguir clients, amb l'adquisició, aquesta rivalitat desapareixerà. En la **II-il·lustració 15**,⁴⁶ pot observar-se el conjunt de municipis de la província de Girona per als quals l'operació de concentració suposarà que La Caixa ostenti una quota de mercat igual o superior al 50% després de l'operació de presa de control exclusiu.

II-il·lustració 15. Municipis de la província de Girona en els quals hi ha oficines de les dues entitats amb una quota igual o superior al 50%⁴⁷

COMARCA	Nom Municipi	Total Oficines Bancaries	Oficines Caixa Girona	% ind	Oficines La Caixa	% ind	Oficines Girona + La Caixa	% conjunt	Població
Alt Emporda	Llers	2	1	50%	1	50%	2	100%	1.179
Alt Emporda	Port de la Selva (El)	4	1	25%	1	25%	2	50%	1.015
Alt Emporda	Vilajuïga	2	1	50%	1	50%	2	100%	1.149
Alt Emporda	L'Armentera	2	1	50%	1	50%	2	100%	855
Alt Emporda	Bàscara	2	1	50%	1	50%	2	100%	946
Baix Emporda	Begur	3	1	33%	1	33%	2	67%	4.258
Baix Emporda	Pals	4	1	25%	1	25%	2	50%	2.799
Baix Emporda	Santa Cristina d'Aro	4	1	25%	1	25%	2	50%	5.017
Baix Emporda	Verges	3	1	33%	1	33%	2	67%	1.162
Cerdanya	Llívia	3	1	33%	1	33%	2	67%	1.589
Garrotxa	Planes d'Hostoles (Les)	3	1	33%	1	33%	2	67%	1.756
Garrotxa	Preses (Les)	3	1	33%	1	33%	2	67%	1.731
Garrotxa	Sant Feliu de Pallerols	4	1	25%	1	25%	2	50%	1.397
Garrotxa	Sant Joan les Fonts	4	1	25%	1	25%	2	50%	2.787
Garrotxa	Santa Pau	2	1	50%	1	50%	2	100%	1.610
Gironès	Bordils	3	1	33%	1	33%	2	67%	1.732
Gironès	Flaçà	3	1	33%	1	33%	2	67%	1.072
Gironès	Fornells de la Selva	3	1	33%	1	33%	2	67%	2.295
Gironès	Quart	3	1	33%	1	33%	2	67%	2.852
Gironès	Sant Gregori	2	1	50%	1	50%	2	100%	3.167
Gironès	Sarrià de Ter	5	1	20%	2	40%	3	60%	4.468
La Selva	Amer	3	1	33%	1	33%	2	67%	2.304
La Selva	Breda	4	1	25%	1	25%	2	50%	3.784
La Selva	Caldes de Malavella	4	1	25%	1	25%	2	50%	6.710
La Selva	Cellera de Ter (La)	3	1	33%	1	33%	2	67%	2.186
La Selva	Maçanet de la Selva	4	1	25%	1	25%	2	50%	6.871
La Selva	Riudarenes	2	1	50%	1	50%	2	100%	2.070
La Selva	Riudellots de la Selva	3	1	33%	1	33%	2	67%	1.984
La Selva	Vilobí d'Onyar	3	1	33%	1	33%	2	67%	2.956
Pla de l'Estany	Cornellà del Terri	3	1	33%	1	33%	2	67%	2.176
Pla de l'Estany	Porqueres	3	1	33%	1	33%	2	67%	4.380
Ripollès	Campdevàno	4	1	25%	1	25%	2	50%	3.505
Ripollès	Ribes de Freser	4	1	25%	1	25%	2	50%	1.976
Ripollès	Sant Joan de les Abadesses	4	1	25%	1	25%	2	50%	3.556
Ripollès	Sant Pau de Segúries	2	1	50%	1	50%	2	100%	717

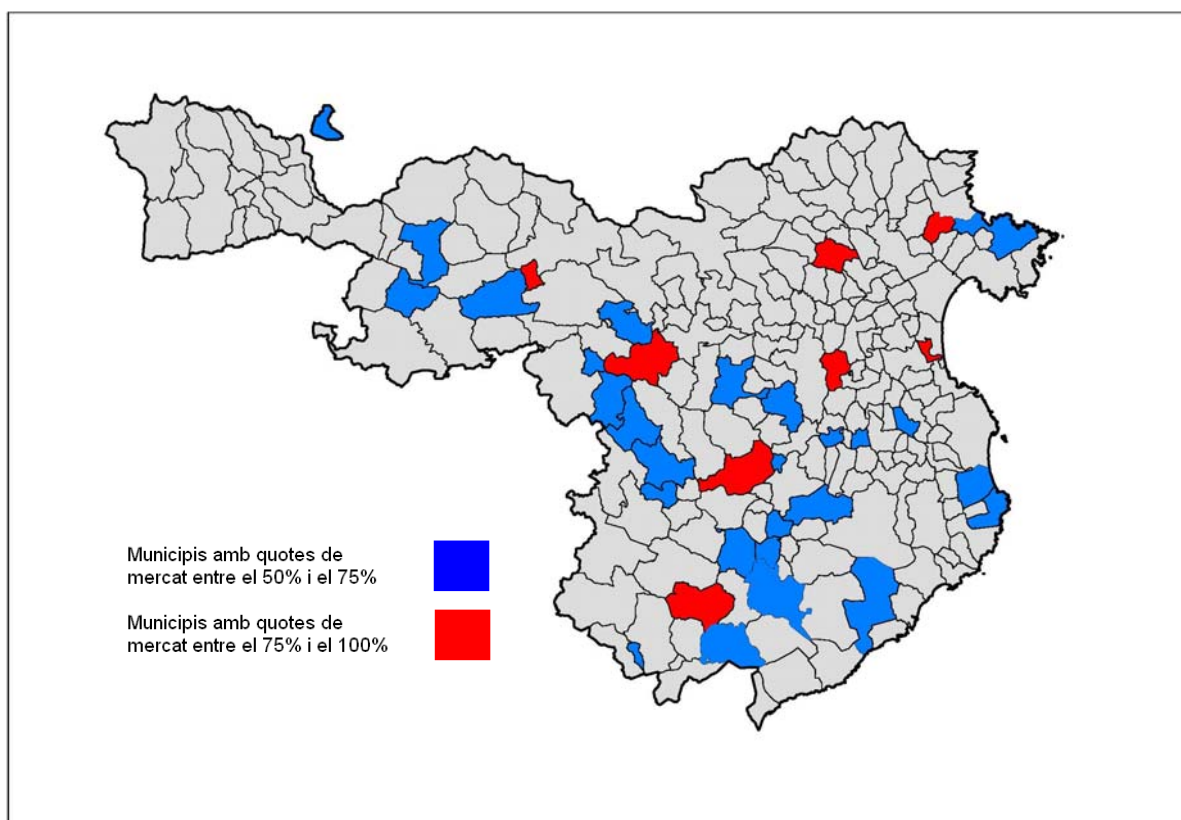
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Anuari Econòmic de La Caixa 2009 i informació de les pàgines web de les entitats de crèdit del procés de concentració i del Idescat

Com pot desprendre's de la II-il·lustració anterior, existeix un **important nombre de municipis** en els quals l'operació de concentració implicarà que La Caixa ostenti una quota de mercat rellevant. En concret, existeixen 27 municipis per als quals La Caixa disposarà d'una quota de mercat entre el 50% i el 75% i 8 municipis en els quals la quota de mercat se situarà entre el 75% i el 100%. Aquestes xifres indiquen que l'operació d'adquisició podria suposar un important perjudici per al benestar dels consumidors i usuaris. En la **il·lustració 16** pot veure's on es troben ubicats geogràficament aquests municipis a la província de Girona.

⁴⁶ La dada de l'Anuari de La Caixa 2009 presentava una incorrecció referent al nombre d'oficines totals en el municipi de Llers. Encara que la xifra de l'Anuari era d'1 oficina, a partir de les dades procedents de les pàgines web de les entitats es confirma que les oficines existents són 2.

⁴⁷ En aquesta il·lustració, faltarien els municipis de L'Estartit donat que administrativament pertany al municipi de Torroella de Montgrí, el municipi de Sant Antoni de Calonge ja que forma part del terme municipal de Calonge i Sant Esteve d'En Vas que forma part de La Vall d'En Vas.

II-lustració 16. Municipis de Girona amb quotes de mercat elevades

Font: elaboració pròpia

No obstant això, cap d'aquests municipis no es troba entre els més poblats de la província. Els 21 municipis de la província de Girona amb major nombre d'habitants són: Girona (96.188 habitants), Figueres (43.330 habitants), Blanes (40.047 habitants), Lloret de Mar (39.363 habitants), Olot (33.524 habitants), Salt (29.985 habitants), Palafrugell (22.365 habitants), Sant Feliu de Guíxols (21.977 habitants), Roses (20.197 habitants), Banyoles (18.327 habitants), Palamós (18.161 habitants), Castelló d'Empúries (12.111 habitants), Sana Coloma de Farners (11.739 habitants), Torroella de Montgrí (11.598 habitants), Ripoll (11.057 habitants), Calonge (10.637 habitants), La Bisbal d'Empordà (10.385 habitants), Castell-Platja d'Aro (10.376 habitants), L'Escala (10.140 habitants), Cassà de la Selva (9.537 habitants) i Puigcerdà (9.022 habitants). És important tenir en compte que, en cap d'aquests municipis de major població, no s'han pogut apreciar problemes de competència derivats de l'operació d'adquisició ja que la quota de mercat en cap cas no supera el llindar del 33%. En síntesi, tots els municipis que a priori poden presentar problemes de competència després de l'operació de concentració, compten amb un reduït nombre d'habitants.

Per tant, per realitzar una correcta valoració de l'impacte de l'operació de concentració no solament s'hauran de tenir en compte els efectes en aquests municipis de forma individualitzada sinó que es valorarà la seva proximitat a ciutats importants que actuen com a pol d'atracció per a la població. La competència que s'estableixi a les esmentades ciutats pot traslladar-se als municipis propers.

II-Il·lustració 17. Municipis "importants" propers

COMARCA	Nom Municipi	Població	%conjunt d'oficines	Municipi proper	Població	Distància (en minuts) entre els municipis	%conjunt d'oficines
Alt Emporda	Llers	1.179	100%	Figueres	43.330	10 m	24%
Alt Emporda	Port de la Selva (El)	1.015	50%	Roses	20.197	24 m	23%
Alt Emporda	Vilajuïga	1.149	100%	Roses	20.197	14 m	23%
Alt Emporda	L'Armentera	855	100%	L'Escala	10.140	15 m	21%
Alt Emporda	Bàscara	946	100%	Figueres	43.330	18 m	24%
Baix Emporda	Begur	4.258	67%	Palafrugell	22.365	15 m	22%
Baix Emporda	Pals	2.799	50%	Palafrugell	22.365	16 m	22%
Baix Emporda	Santa Cristina d'Aro	5.017	50%	Sant Feliu de Guixols	21.977	11 m	25%
Baix Emporda	Verges	1.162	67%	Torroella de Montgri	11.598	12 m	22%
Cerdanya	Llivia	1.589	67%	Puigcerdà	9.022	11 m	29%
Garrotxa	Planes d'Hostoles (Les)	1.756	67%	Olot	33.524	26 m	25%
Garrotxa	Preses (Les)	1.731	67%	Olot	33.524	10 m	25%
Garrotxa	Sant Feliu de Pallerols	1.397	50%	Olot	33.524	23 m	25%
Garrotxa	Sant Joan les Fonts	2.787	50%	Olot	33.524	12 m	25%
Garrotxa	Santa Pau	1.610	100%	Olot	33.524	16 m	25%
Gironès	Bordils	1.732	67%	Bisbal d'Empordà (La)	10.385	22 m	29%
Gironès	Flaçà	1.072	67%	Bisbal d'Empordà (La)	10.385	17 m	29%
Gironès	Fornells de la Selva	2.295	67%	Girona	96.188	13 m	32%
Gironès	Quart	2.852	67%	Girona	96.188	11 m	32%
Gironès	Sant Gregori	3.167	100%	Girona	96.188	15 m	32%
Gironès	Sarrià de Ter	4.468	60%	Girona	96.188	10 m	32%
La Selva	Amer	2.304	67%	Santa Coloma de Farners	11.739	21 m	29%
La Selva	Breda	3.784	50%	Santa Coloma de Farners	11.739	34 m	29%
La Selva	Caldes de Malavella	6.710	50%	Salt	29.985	23 m	28%
La Selva	Cellera de Ter (La)	2.186	67%	Santa Coloma de Farners	11.739	16 m	29%
La Selva	Maçanet de la Selva	6.871	50%	Santa Coloma de Farners	11.739	22 m	29%
La Selva	Riudarenes	2.070	100%	Santa Coloma de Farners	11.739	10 m	29%
La Selva	Riudellots de la Selva	1.984	67%	Girona	96.188	18 m	32%
La Selva	Vilobi d'Onyar	2.956	67%	Salt	29.985	19 m	28%
Pla de l'Estany	Cornellà del Terri	2.176	67%	Banyoles	18.327	14 m	29%
Pla de l'Estany	Porqueres	4.380	67%	Banyoles	18.327	05 m	29%
Ripollès	Campdevàdol	3.505	50%	Ripoll	11.057	07 m	33%
Ripollès	Ribes de Freser	1.976	50%	Ripoll	11.057	17 m	33%
Ripollès	Sant Joan de les Abadesses	3.556	50%	Ripoll	11.057	11 m	33%
Ripollès	Sant Pau de Segúries	717	100%	Ripoll	11.057	20 m	33%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Anuari Econòmic de La Caixa 2009 i informació de les pàgines web de les entitats de crèdit del procés de concentració, del Idescat i de google maps

Tots els municipis amb elevades quotes de mercat després de l'operació d'adquisició es troben a menys de 25 minuts d'alguna de les ciutats amb major població de la província de Girona,⁴⁸ en les quals, no es preveu una excessiva concentració causada per l'operació (veure **II-Il·lustració 17**).

Sembla raonable que la pressió competitiva en les ciutats amb major població es traslladarà als municipis més reduïts. Tot i que aquests puguin presentar una estructura més concentrada a conseqüència de les elevades quotes de mercat de la nova entitat és molt probable que aquesta no pugui aprofitar-se de la seva nova posició al mercat ja que, si empitjorés les condicions comercials, els seus clients optarien per alguna de les entitats rivals presents a les ciutats properes.

Addicionalment, per completar l'estudi, es realitzarà una anàlisi dels efectes de l'operació de concentració per zones d'influència. En aquest cas, per seleccionar aquestes zones d'influència s'ha optat per les **comarques** que formen la província de Girona (veure **II-Il·lustració 18**).

⁴⁸ Amb les úniques dues excepcions de Plans d'Hostoles (Les) que es troba a 26 minuts d'Olot i Breda que es troba a 34 minuts de Santa Coloma de Farners.

II-Il·lustració 18. Oficines a la província de Girona per comarques

COMARCA	Total Oficines Bancaries	Oficines Caixa Girona	% ind	Oficines La Caixa	% ind	Oficines Girona + La Caixa	% conjunt
ALT EMPORDÀ	153	23	15%	31	20%	54	35%
BAIX EMPORDÀ	147	17	12%	24	16%	41	28%
CERDANYA	22	3	14%	5	23%	8	36%
GARROTXA	72	14	19%	12	17%	26	36%
GIRONÈS	235	37	16%	46	20%	83	35%
LA SELVA	167	27	16%	31	19%	58	35%
PLA DE L'ESTANY	30	5	17%	6	20%	11	37%
RIPOLLÈS	31	7	23%	7	23%	14	45%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Anuari Econòmic de La Caixa 2009 i informació de les pàgines web de les entitats de crèdit del procés de concentració. (en aquesta il·lustració en el total de oficines bancaries no estan contemplades las oficines dels municipis amb menys de 1.000 habitants)

Tal com pot observar-se en la **II-Il·lustració 18**, l'adquisició implicarà unes elevades quotes de mercat a nivell comarcal:⁴⁹ el Ripollès presentarà una quota del 45% i en la resta de comarques les quotes oscil·laran entre el 28 i el 37%. Igual com en les anàlisis anteriors l'estudi no s'ha d'aturar en aquest punt i serà necessari tenir en compte els increments produïts amb l'operació.

Amb aquesta operació, La Caixa experimentarà increments entre el 12 i el 23% en el nombre d'oficines i els seus efectes es materialitzaran, especialment, a la comarca del Gironès on Caixa Girona era l'entitat amb major nombre d'oficines i a la comarca del Ripollès ja que, junt amb La Caixa, eren les dues entitats amb major presència.

Encara que, d'una banda, es pugui concloure que La Caixa disposarà d'una important xarxa comercial d'oficines en aquestes comarques i que els increments deguts a l'operació de concentració puguin arribar al 23%, per tant reforçarà considerablement la seva presència en comparació a la competència, també és cert que en cap cas La Caixa no presentarà una clara posició de domini.

En síntesi, de l'estudi realitzat a nivell municipal i per zones d'influència, sobre les quotes de mercat de l'entitat resultant, es desprèn que, *a priori*, l'operació no implicarà greus problemes en termes de competència i seria lògic suposar que no es produirà cap canvi substancial respecte a la rivalitat entre La Caixa i les altres entitats financeres presents en el territori.

5. CONCLUSIONS

A la vista de la situació descrita en els apartats anteriors, s'ha arribat a les següents conclusions:

1. La conjuntura econòmica dels últims mesos ha propiciat un important procés de reestructuració en el sector bancari espanyol. Això s'ha plasmat, especialment, en el segment de les caixes d'estalvis que han iniciat processos de concentració a fi de fer front a una situació financera desfavorable i, al seu torn, millorar l'eficiència. Aquest procés de concentració s'ha intensificat després de l'anunci del govern d'Espanya d'oferir ajuts econòmics mitjançant el Fons de Reestructuració Ordenada Bancària (FROB).

⁴⁹ Per a aquest estudi, Osona no és una comarca representativa, ja que únicament el municipi de Viladrau forma part d'aquesta comarca i de la província de Girona; els altres municipis de la comarca d'Osona pertanyen a la província de Barcelona.

2. La tendència que s'observa és la de fomentar fusions entre caixes d'estalvis que es troben en la mateixa comunitat autònoma (intracomunidad) per motius de normativa sectorial. Tanmateix, des del punt de vista de la competència, aquest no hauria de ser el criteri prioritari sinó que, per sobre d'això, haurien d'estar els criteris de guanys d'eficiència i valorar la possibilitat de fusions entre caixes de diferents comunitats autònomes (intercomunitat). De fet, les fusions entre caixes d'un mateix territori comporten duplicitats d'estructura, riscos locals i de càrrecs difícils de sostenir en el temps i, a mig termini, comporten tancament d'oficines i acomiadament de personal. En aquesta sentit existeixen diversos processos en marxa, ja sigui en forma de fusió (tradicional) o de fusió freda entre caixes d'estalvis de diferents Comunitats Autònomes.
3. Realitzat aquest comentari des del punt de vista de la competència, en aquest informe es pretén valorar el potencial impacte de l'adquisició de Caixa Girona, per part de La Caixa creant una única entitat financera. El mercat rellevant considerat per a l'estudi d'aquesta operació engloba els serveis de banca minorista que ofereixen caixes d'estalvis, bancs i cooperatives de crèdit en la Comunitat Autònoma de Catalunya.
4. A través del present estudi, s'ha identificat un reduït nombre de municipis en la província de Girona per als quals l'operació de concentració implicarà que La Caixa ostenti una quota de mercat rellevant. Encara que hi hagi una possible reducció de la competència en aquests municipis, aquesta es veuria compensada per l'actual rivalitat amb altres entitats financeres presents en les zones d'influència corresponent; per aquest motiu, no s'haurien de produir greus problemes en termes de competència.
5. En conclusió, tant de l'anàlisi dels indicadors d'activitat com de l'anàlisi de la xarxa comercial d'oficines en l'àmbit de Catalunya, no es desprèn que l'operació d'adquisició de Caixa Girona per part de La Caixa suposi un important problema en termes de competència.